

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/63/2022
Identifikačné číslo spisu: 8119212626
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8119212626.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne mal. I. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Č. XXXX/XX, XXX XX H., zastúpenej opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, so sídlom Slovenská 87, 080 01 Prešov, proti žalovanému D. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Š. XXX, XXX XX Š., právne zastúpenému JUDr. Martinom Tobiašom, advokátom, so sídlom Protifašistických bojovníkov 4, 080 01 Prešov, o určenie, že žalobkyňa je dedičkou po poručiťke, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10C/32/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2021 sp. zn. 11/Co/8/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. júla 2020 sp. zn. 10C/32/2019 určil, že žalobkyňa mal. I. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XX, H. je zákonnou dedičkou v III. dedičskej skupine po poručiťke Mgr. E. C., nar. XX. D. XXXX, naposledy bytom H., Č.L. XXXX/XX, zomr. X. D. XXXX a priznal žalobkyni proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa splnila všetky podmienky, aby mohla byť dedičkou po poručiťke a aby dedila v III. dedičskej skupine, a teda že s poručiťkou žila v spoločnej domácnosti najmenej rok pred jej smrťou a že bola výživou odkázaná na poručiťku. Vo vzťahu k námietke žalovaného ohľadom zmeny stavu v tom, že zákonní zástupcovia žalobkyne už nie sú v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody súd prvej inštancie uviedol, že k zrušeniu procesného opatrovnictva v dedičskom konaní nedošlo a preskúmať predmetné rozhodnutia nemá oprávnenie.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 16. decembra 2021 sp. zn. 11Co/8/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a sporovým stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd konštatoval, že vo veci bol v dostatočnom rozsahu zistený skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Odvolací

súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie. Naviac uviedol, že vo vzťahu k ustanovenému opatrovníkovi, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, v kontexte skutočnosti, že rodičia maloletej sú na slobode, je toto irelevantné, pretože podstatné je to, že rodičia sa o maloletú dlhodobo nezaujímajú, žiadnym spôsobom sa s ňou nekontaktujú a že maloletá bola zverená do náhradnej osobnej starostlivosti G. T.. Vo vzťahu k odkázanosti žalobkyne na výživu od poručiťky sa odvolací súd nestotožnil, s námietkou žalovaného o tom, že za kľúčový znak je potrebné považovať dobrovoľnosť. Odvolací súd zdôraznil, že o zverení maloletého dieťaťa do pestúnskej starostlivosti môže rozhodnúť len súd, a preto okolnosť, že žalobkyňa bola zverená do pestúnskej starostlivosti poručiťky rozhodnutím súdu je pre posúdenie dobrovoľnosti irelevantná. Vznik pestúnskej starostlivosti je založený na absolútnej dobrovoľnosti, keďže zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva fyzickej osobe povinnosť byť pestúnom. K námietke žalovaného o tom, že súd prvej inštancie nebral do úvahy právne posúdenie veci uskutočnené v predchádzajúcom konaní, odvolací súd konštatoval, že uznesenie Okresného súdu Prešov, vydané notárom JUDr. R.Í. Č. ako súdnym komisárom č. k. 26D/621/2018-95 z 16.01.2019, nielenže nie je rozhodnutím v zmysle citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku, ale toto uznesenie ani nenadobudlo právoplatnosť, keďže bolo uznesením Okresného súdu Prešov pod č. k. 26D/621/2018-149 z 13. mája 2019 zrušené a vec bola vrátená súdnemu komisárovi na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd mal za to, že v konaní pred súdom prvej inštancie bol preukázaný osobný výkon starostlivosti poručiťky o žalobkyňu a vo vzťahu k odkázanosti žalobkyne výživou na poručiťku poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 489/2011-13 z 10.11.2011, v ktorom Ústavný súd SR ustálil, že obligatónym hľadiskom pri určovaní výšky výživného je osobný výkon starostlivosti, ktorý zákon o rodine kladie na roveň finančnému zabezpečeniu výživu. Odvolací súd bol toho názoru, že aj napriek tomu, že žalobkyňa poberala opakovaný príspevok dieťaťu zvereného do náhradnej osobnej starostlivosti a poručiťka poberala na žalobkyňu prídavok na dieťa a rovnako mala poručiťka k dispozícii aj výživné platené jej rodičmi, tieto finančné prostriedky nestačili na výživu žalobkyne. Na základe uvedených skutočností považoval odvolací súd odvolanie žalovaného za nedôvodné.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktorého prípustnosť a opodstatnenosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. c) a f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietal, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý bol súdom ustanovený ako opatrovník maloletej žalobkyne, nemá právnu subjektivitu. Žalovaný poukázal na § 5 ods. 5 písm. a) bod 1. zákona č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 453/2003 Z. z.“) a taktiež na § 73 ods. 2 písm. b) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“), ktorý upravuje pôsobnosť Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj ako „úrad“, alebo „ÚPSVaR“). Žalovaný mal za to, že zákon č. 305/2005 Z. z. ani CSP neumožňujú ustanoviť strane, ktorá nie je spôsobilá samostatne konať pred súdom za procesného opatrovníka úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Za osobu bez spôsobilosti samostatne konať pred súdom majú konať zákonní zástupcovia, teda najmä rodičia. Až v prípade, že to nie je možné, môžu byť za tzv. procesného opatrovníka v konaní v zmysle § 71 CSP ustanovené osoby uvedené v tomto ustanovení. Žalovaný taktiež poukázal na skutočnosť, že v priebehu konania sa zmenili pomery v tom zmysle, že rodičia maloletej žalobkyne boli prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Rodičom maloletej boli ich rodičovské práva a povinnosti zachované. Žalovaný poukázal aj na autoritatívne správanie úradu, ktorý žalobu podal bez súhlasu maloletej, i bez súhlasu jej zákonných zástupcov. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, žalovaný uviedol, že poručiťka ako pestún maloletej žalobkyne nemala povinnosť prispievať na jej výživu, keďže maloletá bola odkázaná na výživu od zákonných zástupcov, ktorým bola súdom uložená povinnosť platiť výživné na maloletú. V zmysle ustálenej judikatúry, vyživovacia povinnosť neprechádza z rodičov dieťaťa na pestúna. Pri posúdení odkázanosti osoby výživou na poručiťku je podľa žalovaného kľúčovým znakom dobrovoľnosť, pričom v danom prípade bola maloletá zverená poručiťke do dočasnej pestúnskej starostlivosti rozhodnutím súdu. Súd nižších stupňov nesprávne právne posúdili splnenie podmienok ustanovených § 475 Občianskeho zákonníka, v konaní pred súdom prvej inštancie, ani pred odvolacím súdom nebolo preukázané, že maloletá žalobkyňa bola výživou odkázaná na poručiťku, taktiež nebolo preukázané, že bola tzv. spoložitou osobou poručiťky. Súd prvej inštancie podľa žalovaného nedostatočne zistil skutkový stav, a to najmä s ohľadom na krytie

potrieb maloletej žalobkyne. Žalovaný považoval rozhodnutie odvolacieho súdu, i jemu predchádzajúce prvostupňové rozhodnutie za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, taktiež uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadami zmätočnosti, prieči sa základným zásadám civilného procesu a je odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na základe uvedeného žalovaný navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie.

4. Opatrovník žalobkyne sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba odmietnuť.

6. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

8. K námietke nedostatku procesnej aktívnej legitímácie (§ 420 písm. c) CSP) dovolací súd konštatuje, že každý môže pred súdom konať samostatne v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony (§ 67 CSP) a v rozsahu, v akom nemá fyzická osoba spôsobilosť samostatne konať pred súdom, koná za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (§ 68 CSP), pričom ak to okolnosti vyžadujú, môže súd rozhodnúť, že ten, kto nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, musí byť v konaní zastúpený svojím zákonným zástupcom alebo procesným opatrovníkom, aj keď ide o vec, v ktorej by mohol konať samostatne (§ 9 Civilného mimosporového poriadku, ďalej aj „CMP“). Dovolateľ namietal konkrétne, že maloletej žalobkyňi bol za opatrovníka ustanovený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj „ÚPSVaR“), ktorý však zo zákona nemá právnu subjektivitu.

9. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny je orgánom štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti, ktorého zriadenie a postavenie upravuje zákon č. 453/2003 Z. z. Podľa § 5 ods. 5 písm.

a) zákona č. 453/2003 Z. z. má tento úrad spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania a exekučného konania a samostatne konať pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci v rozsahu svojej pôsobnosti, uzatvárať dohody, ak tak ustanoví osobitný predpis. Zákon č. 305/2005 Z. z. upravuje v ustanovení § 73 pôsobnosť orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Podľa § 73 ods. 2 písm. b) bod 3. zákona č. 305/2005 Z. z., Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vykonáva funkciu opatrovníka podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), a to konkrétne ustanovenie § 60 a § 102 ods. 3 zákona o rodine.

10. Podľa § 60 ods. 1 zákona o rodine, okrem prípadov podľa § 39 ods. 3 a § 57 ods. 4 súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iných dôvodov a zároveň je to v záujme maloletého dieťaťa. Zákonodarcu pri formulovaní tohto ustanovenia myslel na prípady, kedy je v záujme maloletého dieťaťa, aby za neho konal opatrovník, no nie sú splnené podmienky na ustanovenie opatrovníka podľa § 39 ods. 3 a § 57 ods. 4 zákona o rodine a zároveň rodičia ako zákonní zástupcovia, nespolupracujú s náhradným rodičom resp. so zariadením, kde je dieťa umiestnené. Jedná sa o tzv.

opatrovníka ad hoc, ktorý sa ustanovuje na konkrétny účel, pričom funkcia tohto opatrovníka zaniká splnením tohto účelu.

11. Uznesením č. k. 26D/621/2018-74 zo dňa 17.10.2018 bol maloletej žalobkyni ustanovený za opatrovníka ÚPSVáR Prešov, a to na účel ochrany jej práv a oprávnených záujmov v dedičskom konaní. Toto uznesenie nebolo napadnuté opravným prostriedkom, takže ani nie je v kompetencii dovolacieho súdu preskúmavať jeho vecnú správnosť. Keďže ÚPSVáR bol žalobkyni ustanovený za opatrovníka za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov v dedičskom konaní, je bezpredmetné a irelevantné, že rodičia maloletej, ako jej zákonní zástupcovia boli medzičasom prepustení z ústavu na výkon trestu odňatia slobody, keďže opatrovníkovi podľa § 60 zákona o rodine končí jeho funkcia až splnením účelu, pre ktorý bol ustanovený. Napokon rodičia o maloletú žalobkyňu neprejavovali žiadny záujem, takže bolo rozhodne v jej záujme, aby úrad pokračoval vo výkone práv a povinností, ktoré mu vyplývali z funkcie opatrovníka.

12. Civilný sporový poriadok používa v § 420 písm. c) CSP pojem procesný opatrovník. Ak je stranou sporu fyzická osoba, ktorá nemá procesnú spôsobilosť, musí byť v konaní zastúpená zástupcom. Ak takáto osoba nemá zákonného zástupcu, alebo z dôvodu, že ju zákonný zástupca nemôže v spore zastupovať, postupuje súd podľa § 69 až 71 CSP a ustanoví jej procesného opatrovníka.

13. Právna úprava zákonného zastúpenia maloletého dieťaťa je pomerne nesystematicky zakotvená v zákone o rodine, preto dovolací súd zosumarizoval nasledovné:

Osobami, ktorým patrí zákonné zastupovacie právo maloletej osoby sú

- rodičia spoločne,
- jeden rodič, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy, nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, bol pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností, bol mu výkon rodičovských práv a povinností pozastavený alebo obmedzený v práve zastupovať dieťa,
- poručník, ak obaja rodičia maloletého zomreli, boli pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, bol im tento výkon obom pozastavený alebo nemajú plnú spôsobilosť na právne úkony.

Okrem týchto zákonných zástupcov môže podľa zákona o rodine dieťa zastupovať ešte aj:

- kolízny opatrovník, ak sú splnené podmienky § 31 ods. 2 a 3 zákona o rodine,
- opatrovník, a to buď hmotnoprávny, alebo procesný, ustanovený dieťaťu na konkrétny účel, a to na čas do splnenia tohto účelu, podľa § 60 zákona o rodine
- náhradný rodič - t. j. pestún alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti.

14. V prejednávanej veci možno konštatovať, že maloletej žalobkyni, ktorá síce má zákonných zástupcov - rodičov, títo však svoje rodičovské práva a povinnosti vykonávať nemohli, neskôr síce už mohli, ale zjavne nechceli, bol ustanovený ako procesný opatrovník Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, za účelom ochrany jej práv a povinností v dedičskom konaní. V súlade s citovanými ustanoveniami zákonov č. 453/2003 Z. z. a č. 305/2005 Z. z. je zjavné, že úrad má právnu subjektivitu, môže vystupovať ako účastník súdneho konania a taktiež môže byť ustanovený maloletému ako opatrovník podľa § 60 zákona o rodine, na konkrétny účel, pričom v prejednávanom spore bola týmto účelom ochrana práv a povinností maloletej žalobkyne v konaní o dedičstve. Vzhľadom k vyššie uvedeným záverom dovolací súd konštatuje, že dovolacie dôvody podľa § 420 písm. c) a písm. f) CSP neboli naplnené. Postupom odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

15. Žalovaný prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v

nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že pre všetky dôvody prípustnosti dovolania vymenované v ustanovení § 421 ods. 1 CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako ju dovolateľ vo svojom dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Aby dovolanie bolo podľa tohto ustanovenia prípustné, v dovolaní nastolená otázka musí byť otázkou právnou (či už hmotnoprávnou, alebo procesnoprávnou, avšak nikdy nie skutkovou) a zároveň otázkou rozhodujúcou pre rozhodnutie odvolacieho súdu, to znamená otázkou, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení svoje rozhodnutie založil (t. j. otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

18. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil a rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, avšak odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od takto ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by potom mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia dovolacieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

20. Uvedené taktiež pramení zo samotného účelu právnej úpravy dovolania v Civilnom sporovom poriadku, ktorým sa sleduje nielen náprava nesprávností v konkrétnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky: ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

21. Dovolanie ale nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok („ďalšie odvolanie“), preto pri formulácii právnej otázky (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné mať na zreteli, aby zároveň bola vymedzená aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej právnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená príp. rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu (účastníka konania), že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Napokon je potrebné zdôrazniť, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

22. V prejednávanej veci dovolateľ vo svojom dovolaní namieta, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, pretože poručiťka ako pestún maloletej žalobkyne nebola povinná prispievať na jej výživu, keďže rodičom maloletej bola súdom uložená povinnosť platiť výživné na maloletú žalobkyňu. Taktiež poukázal na tzv. dobrovoľnosť, konkrétne že vzťah pestúna a dieťaťa je vzťahom vytvoreným na základe súdneho rozhodnutia, nie na základe obojstrannej dobrovoľnosti. Dovolateľ mal za to, že neboli splnené podmienky k tomu, aby maloletá žalobkyňa dedila po poručiťke v III. dedičskej skupine.

23. Dovolací súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že dovolateľ v podanom dovolaní, pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. písm. a) CSP neuviedol konkrétny judikát resp. rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd v danom spore odchýliť pri riešení nastolenej právnej otázky - okruh dedičov po poručiteľke. Dovolateľ poukázal len na rozhodnutie súdneho komisára Okresného súdu Prešov, sp. zn. 26D/621/2018 z 16. januára 2019, ktorým bola ukončená účasť maloletej žalobkyne v dedičskom konaní. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd mal brať do úvahy právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí a svojím konaním sa od tohto rozhodnutia odchýliť. Predmetné uznesenie súdneho komisára však bolo uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 26D/621/2018 z 13. mája 2019 zrušené. Predmetné uznesenie rozhodne nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Dovolateľ iné rozhodnutie, od ktorého sa mal odvolací súd pri riešení právnej otázky, či je maloletá žalobkyňa dedičkou po poručiteľke odchýliť, neuviedol.

24. Na základe vyššie uvedeného, dovolací súd konštatuje, že dovolateľ nenaplnil podmienku požadovaného odôvodnenia svojho dovolania vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Obiter dictum, dovolací súd k právnemu posúdeniu nastolenej právnej otázky uvádza nasledovné:

25. Podľa § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „O.z.“), ak nededí manžel ani žiadny z rodičov, dedia v tretej skupine rovnakým dielom poručiteľovi súrodenci a tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

26. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že dedičom v tretej dedičskej skupine, mimo príbuzných, môže byť osoba, ktorá kumulatívne spĺňa tieto podmienky:

- žila s poručiteľom v spoločnej domácnosti najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou
- s poručiteľom sa spolu starali o spoločnú domácnosť alebo bola na poručiteľa odkázaná výživou.

27. Osoba spolužijúca s poručiteľom v spoločnej domácnosti (v zmysle ustanovení § 474 ods. 1 a § 475 O. z.) musí svojou osobnou činnosťou finančne alebo akýmkoľvek iným spôsobom prispievať k udržiavaniu tejto domácnosti, pokiaľ jej v tom nebráni prechodné zdržovanie sa na inom mieste z vážnych dôvodov.

Ak sa o spoločnú domácnosť nestarala, môže tu dediť zo zákona iba vtedy, ak bola na poručiteľa odkázaná výživou. Postačí, ak poručiteľ tejto osobe aj dobrovoľne poskytoval úhradu na výživu bezplatne z dôvodu uvedenej odkázanosti výživou na poručiteľa (3 Cz 74/78).

28. Podmienku spolužitia v spoločnej domácnosti dovolateľ nespochybňoval. Dovolateľ však mal za to, že nebola splnená podmienka odkázanosti výživou na poručiteľku, a to vzhľadom k tomu, že rodičom maloletej, ako jej zákonným zástupcom, bola rozhodnutím súdu uložená vyživovacia povinnosť vo vzťahu k maloletej. Za osobu odkázanú výživou na poručiteľa sa podľa dovolacieho súdu považuje aj osoba, ktorá nemala vlastný zdroj príjmov na úhradu svojich osobných potrieb a zároveň nemala voči nikomu nárok na ich úhradu a poručiteľ jej dobrovoľne a bezplatne toto plnenie poskytoval. Medzi takéto osoby možno nepochybne zaradiť aj osoby zverené poručiteľovi do pestúnskej starostlivosti. Dovolací súd berie na zreteľ skutočnosť, že maloletá žalobkyňa poberala opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej osobnej starostlivosti a poručiteľka poberala na žalobkyňu prídavok na dieťa, z ktorých poručiteľka uhrádzala výdavky spojené s potrebami maloletej žalobkyne a taktiež mala k dispozícii aj výživné od rodičov maloletej žalobkyne. Zároveň sa však dovolací súd stotožnil s názorom odvolacieho súdu o tom, že tieto peňažné prostriedky nemohli/nemuseli stačiť na výživu žalobkyne a poručiteľka musela na jej výživu prispievať z vlastných peňažných prostriedkov. Nezanedbateľnou skutočnosťou je aj osobná starostlivosť poručiteľky o maloletú ako aj vytvorenie harmonického a bezpečného prostredia pre výchovu žalobkyne, čo vyplýva zo správy, ktorú vypracoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov 5. decembra 2016, 22. mája 2017, 7. decembra 2017 (l.č. 38-40 súdneho spisu). Z tohto záveru možno jednoznačne vyvodiť, že poručiteľka na výživu žalobkyne prispievala, čo je z hľadiska posúdenia právnej otázky, či je maloletá žalobkyňa dedičkou po poručiteľke, rozhodujúce.

29. Záverom dovolací súd konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. c) a písm. f) CSP nebol naplnený a dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 až §435 CSP, na základe čoho dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

30. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.